

Duchovní proud a duševní jádro

Rudolf Steiner

Kassel, 9. května 1914

Denní průpověď na sobotu.

Drahé sestry a bratři!

V obvyklém denním vědomí nevíme nic o tom, co je za tím, co pociťujeme, představujeme si, myslíme, cítíme a chceme. V živoucím a působícím pozadí denního vědomí se nacházíme ve snovém životě. V chaotických obrazech snu do našeho života zasahuje část tohoto světa, z něhož jinak nemůžeme nic vnímat. Kdybychom mohli ze sna procitnout jen napůl, prožívali bychom kolem sebe valící se vlnu, v níž naše duše žila od počátku spánku. A kdybychom pak úplně procitli, přinesli bychom si do denního vědomí s sebou vědomí, vzpomínku na živoucí, tkající snový život během spánku. Fyzicky je nemožné, jak bylo popsáno, procitnout napůl; do vědomí smyslů musíme vstoupit hned úplně. O onom jiném světě tudíž nic nevíme. - Vlastně však sníme stále. Ten živoucí a tkající snový svět je stále kolem nás a my v něm, jen o tom nevíme. Je zvláštností snu, že jej člověk velmi snadno zapomene, že si na něj zřídka vzpomeneme. A tuto vzpomínku zapomeneme mnohem snadněji než prožitek denního vědomí; nedokážeme si ji znovu vyvolat.

Že se člověku zdá o něčem, co souvisí jen s jeho vnějším denním vědomím, je dáno tím, že vlastně nemyslí nic, co tento denní život přesahuje. Teprve když člověk své myšlenky naplní idejemi, city atd., které přesahují všední život, může se mu zdát i o něčem jiném, o něčem, co má původ v duchovní sféře. O této duchovní sféře, o tom, co spočívá za veškerým jeho myšlením, citěním a chtěním ve fyzickém životě, člověk ve svém denním vědomí nic neví. K tomu, abychom získali vědomí o této duchovní sféře, můžeme dospět ještě z jiné strany.

Při narození, respektive početí se duchovní proud vlije do fyzického bytí a postupně buduje, prostupuje a protepává celý organismus. V něm se v průběhu života tvoří nové duševní jádro, zárodek pro příští život, to, co přetrvá smrt. Avšak ani o původním duchovním proudu, který plyne z minulého života a narozením, respektive početím se vlévá do fyzického bytí, ani o duševním jádru, které se pak tvoří a které představuje zárodek pro příští život, nic nevíme. O čem pak tedy něco víme? - Naš život se rozpadá na dvě části, na část, která sahá od narození k nejranějšímu okamžiku, na nějž si dokážeme vzpomenout, a na druhou část sahající od tohoto okamžiku až ke smrti.

Když člověk žije třicátý rok a vzpomíná si až po zmíněný okamžik, dostane se k určité hranici, k hranici duchovního světa, který sem proudí. A tuto hranici člověk vnímá; uvědomí si ji, když na ni narazí. Takovéto nárazy v průběhu života zůstávají v naší paměti a tvoří naše vzpomínky. Shromažďují se tu naše vzpomínky. To je naše vědomí ve fyzickém životě.

Jako se v rostlině vytváří jádro nové rostliny, tak pracujeme na silách, které budou později utvářet náš nový život. Blaze tomu, kdo si uložil dobré a krásné vzpomínky! Duchovní proud z minulého života, který počínaje narozením plyne novým tělem a prostupuje ho, pozvolna během života zaniká.

Často se mluvilo o tom, že po smrti se nejprve objevuje velké vzpomínkové tablo. Jakmile člověk opustí fyzické tělo, dostává se nejprve na hranici, kde jsou uchovávány všechny tyto vzpomínky; ty pak před sebou vidíme jako velké tablo.

Vzpomínka na nějaký prožitek může být po celý život zapomenutá, až je náhle opět vyzvednuta do vědomí. Byla tu stále. Je to podobné, jako když dáme sůl do vody a ona klesne na dno jako sedlina. Zamícháním ji můžeme dostat nahoru. Tak jsou i naše vzpomínky jako „sedlina na dně“, kterou můžeme opět vyzvednout nahoru. Nalijeme-li sodovku do sklenice, vidíme stoupat malé perličky. Vodu, tedy to reálné, nevidíme; vidíme jen to, kde není nic, perličky kysličníku uhličitého. To vidíme, to se nám jeví jako realita. Tam, kde „nic“ naráží na „něco“, vnímáme toto „nic“ jako „něco“.

Uvědomujeme si tedy jen hranici mezi novým duševním jádrem a starým duchovním proudem. Tam, kde na sebe narážejí, si něco uvědomujeme. A to je základem našeho denního vědomí. Vědomí vzniká dotýkáním minulosti a budoucnosti.

K tomu, abychom si tento duchovní proud uvědomili, se můžeme dostat ještě z třetí strany. Myslí nejen lidé, jejichž myšlenky a vzpomínky zůstávají jako sedlina na dně, nýbrž i duchovní bytosti myslely a dosud myslí. To, co vznešené hierarchie myslely v dávno minulých dobách, vzpomínky, které z těchto myšlenek zůstaly, jsou tím, co tu kolem sebe vnímáme jako hory, oblaka, řeky, zkrátka jako přírodu. Fyzické Slunce je pozůstalou vzpomínkou slunečního vůdce, Krista, ducha, který se později při události na Golgotě spojil se Zemí a stal se jejím duchem. A tím, co myslely vznešené bytosti na Měsíci, vzpomínkami na to, jsou rostliny, zvířata a také fyzické tělo člověka. Duchovní bytosti tam myslely omyl - ten tam byl namísto - avšak neučinily ho. Když my lidé myslíme dobré a ušlechtilé myšlenky, pak tyto myšlenky přetrvávají; v dále, v budoucnu je uvidíme jako nepomíjivé hodnoty bytí. Ale přetrvávají i myšlenky lživé, mylné a hanlivé a my je v dále před sebou vidíme jako odpadní produkt, sloužící jako potrava pro zárodky, které vzejdou z dobrých myšlenek - tak jako se my dnes živíme mylnými myšlenkami duchů měsíční doby. Sám o sobě je tento odpadní produkt neplodný, slouží však jako potrava pro zárodky vyvíjející se z dobra, tak jako nerostná říše dnes poskytuje půdu pro rostliny a jako se vždy jedno živí druhým. Dobré se živí zlým jako rašící zárodek, který stravuje to, co je hanlivé, a sám věčně zůstává.

Špatné, zlé zde však smíme jen myslet, nesmíme to nechat dojít k činu, ke skutečnosti, neboť to je vždy luciferské a ahrimanské.

Lucifer, který stojí na podobném stupni jako bytosti elohim na Měsíci, chce ještě teď mylně myslet, jako to tenkrát činily ony bytosti, jak to tenkrát bylo namísto, teď je to ale zvrácené. Omyl však může nechat myslet jen v člověku. Proto zde existuje omyl a klam; toho bychom si měli být víc a víc vědomi.

Tam, kde jsou „vzpomínky“ oněch vznešených hierarchií, tam si něco uvědomujeme. Když svou rukou, která je také vystavěna z toho, co je „vzpomínkou“ bohů, narazíme na

stěnu, která je rovněž „vzpomínkou“, narazí na sebe hranice těchto realit, a tím si tento předmět uvědomíme. Tedy tam, kde končí ono reálné a není tu nic, pociťujeme v denním vědomí skutečnost, realitu, hmotu, a to druhé pociťujeme jako nic. Necítíme ani svou ruku, ani stěnu, ale jen to, co je mezi nimi, hranici. Stůl není skutečnost, nýbrž díra v duchovním světě, vyplněná dřevem. Jen my ve svém obvyklém vědomí považujeme stůl za skutečnost.

Kdybychom dokázali prostřednictvím meditace sami sebe posílit natolik, abychom toto denní vědomí utlumili do té míry, že bychom si plně uvědomili nicotnost okolního světa, pak bychom se se svou duší prožívali vždy v duchovním světě. K tomuto posílení duše nám byly dány tři meditační sloky. Záleží na tom, abychom je správným způsobem meditovali, abychom jen jaksi neodříkávali jejich slova, nýbrž poslouchali výraz, který do nich musí být vložen, mají-li náležitě působit na naši duši.

K věcem se obracím...

V první sloce jsou první dva verše popisné, potom - obrana. Pak zase popis a na závěr - prosba. Začátečníci mohou tuto sloku meditovat večer po ohlédnutí; ti, kteří již mají cvičení, mohou meditaci této sloky provádět kdykoli ve volné chvíli.

Světlo ducha, protepluj mě...

Ve druhé sloce je třeba položit zvláštní důraz na otázku čtvrtého verše. Na konci si vyprošujeme. - Začátečníci [ji medituji] ráno; ostatní kdykoli ve volné chvíli. Kromě toho nám byla dána ještě třetí sloka, jaksi k odzkoušení, rada, abychom se čas od času ptali, zda již duchovní svět pociťujeme jako pravdu a realitu.

Zářící Já a duše jas...

(Když doktor [Steiner] tato slova obdržel, napadlo mu, že přísudek ve druhém verši třetí sloky by vlastně musel být uveden v množném čísle. Pak ale poznal, že *zářící Já* a *duše jas* jsou jedno a totéž, a že je tedy v pořádku, že slovo *vznáší [schwebet]* je uvedeno v jednotném čísle. Když člověk něco takového dostane, musí se na tom často učit, aby nejprve poznal, co se tím má na mysli.)

Tyto průpovědi byly dány ve třech sedmiveršových slokách; to není náhoda ani si to doktor takto neupravil. Všechno, co je inspirováno z duchovního světa, se zjevuje v počtech. Slova jsou pouze prostředkem a příležitostí, skrze něž se duchové vyslovují. Bytosť, která tyto průpovědi nechala vplynout, tím dala slib pomoci při rozpoznávání rozdílu mezi reálným a nereálným. Budeme-li tyto průpovědi znovu a znovu rozprostírat ve své duši, dáme tím bytosť, která nám je dala, příležitost promlouvat k naší duši; ona nám pak pomůže vytvořit v nás - v každém! - to právě působení těchto průpovědí.

Ve stručné podobě jsou tyto sloky vyjádřeny v rosikrucíánské průpovědi:

I. - *Ex Deo nascimur*

II. - *In Christo morimur*

III. - *Per Spiritum Sanctum reviviscimus*

Toto vše je také obsaženo ve slovech, jimiž naši esoterní úvahu uzavřeme:

V duchu spočíval zárodek mého těla...

V mém těle spočívá zárodek ducha...

GA 266/III